

УДК 331.5

**ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ****О.В. Дудченко¹**

Ринок праці є невід'ємною складовою частиною загальноекономічного ринкового механізму. Він характеризується як одне з найбільш складних соціально-економічних явищ суспільства, в якому відбиваються всі сторони його життєдіяльності, проявляється вся різноманітність його інтересів та протиріч. Ринок праці відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі. Стан ринку праці визначає становище національної економіки в цілому та ефективність соціальної політики. Цей процес набирає обертів та поступово починає розвиватися по замкнутому колу: погіршення фінансово-економічного стану країни призводить до послаблення людського потенціалу, а це, в свою чергу, скорочує можливості ефективного впливу розвитку людського потенціалу на розвиток національної економіки.

Зокрема, сьогодні в Україні склалася досить складна ситуація на ринку праці, яка знаходиться під впливом економічної рецесії, а саме, за даними державної служби статистики:

1) кількість економічно активного населення віком від 15 до 70 років у середньому у I півріччі 2015 року становила 18,1 млн. осіб, що значно менше у порівнянні з I півріччям 2014 року, в якому ця категорія налічувала 20 млн. 216 тис. осіб.

2) чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років, у порівнянні з I півріччям 2014 року, зменшилася на 2,1 млн. осіб та становила у I півріччі 2015 року 16,4 млн. осіб.

3) рівень зайнятості населення в середньому по всіх регіонах знизився з 57,9% у I півріччі 2014 року до 55,6% у I півріччі 2015 року.

4) у 2015 році безробітними є 40% працездатного населення. Вже сьогодні на одну вакансію в Україні претендує 30-35 осіб. Міністерство соціальної політики прогнозує зростання безробіття до кінця поточного року приблизно до 10% [3].

Як бачимо, ситуація на ринку праці залишається важкою. Протягом минулого року втрачено майже два мільйона робочих місць. Все більш проблемним стає питання для зайнятості людей з низькою кваліфікацією або тих, які не мають кваліфікації взагалі. Таких, серед тих, хто є безробітними та економічно неактивними в Україні сьогодні більше 384 тисяч. В Україні виникла проблема, яка ніколи не стояла за всі роки незалежності, а саме секторальне і регіональне безробіття. Складно буде знайти роботу і всім хто звик шукати її в різних містах всередині країни. Кількість вільних робочих місць, вакантних посад заявлених роботодавцями до державної служби зайнятості зменшилася на 10,2 тисячі або 22,4% у порівнянні з 2014 роком. Слід зауважити що ці цифри спотворені тим, що в Україні дуже багато тіньового ринку праці, також не враховується, що багато людей виїхало в пошуках робочих місць за межі України [1].

Робочі місця завжди створює економіка, інвестиції і бізнес. Стимулювати створення робочих місць в поточному році навряд чи вдасться. Експерти прогнозують масовий відтік робочих рук за кордон. Офіційно шукати роботу будуть близько 20% українців Але якщо поррахувати тих хто вже працює за кордоном - 40%. Розвиток ринку праці в наступні два роки матиме негативну тенденцію, а інтегральний показник досягне свого найнижчого значення за останні 20 років.

¹ студ. Кіровоградський національний технічний університет

Науковий керівник: В.В. Сибірцев, канд. економ. наук, доц. Кіровоградський національний технічний університет

На рис. 1 наведено прогноз інтегрального показника розвитку ринку праці в Україні на 2015–2016 роки.

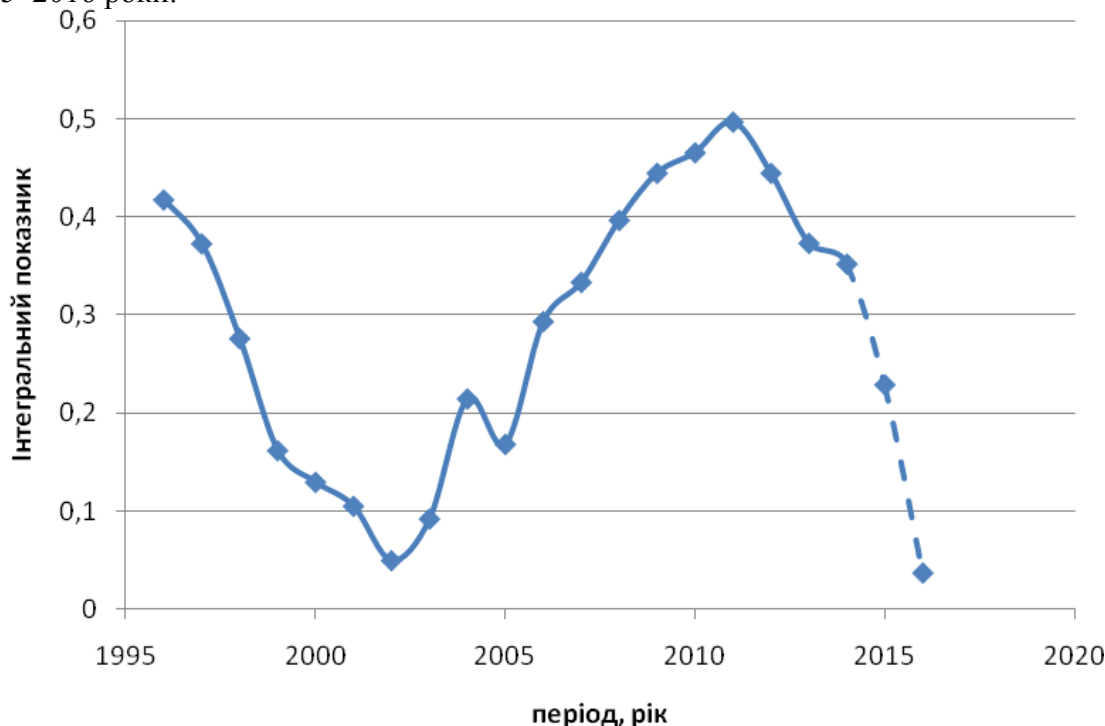


Рис. 1. Прогноз інтегрального показника розвитку ринку праці України на 2015–2016 рр.

Заходи і шляхи розв'язання проблем у сфері зайнятості населення та консолідацію зусиль усіх сторін соціального діалогу, що спрямовані на підвищення рівня економічної активності населення, сприяння його продуктивній зайнятості та посилення соціального захисту від безробіття, передбачає програма Президента України П. О. Порошенка “Стратегія-2020”. Програма є основою для розробки територіальних та місцевих програм зайнятості населення. У результаті виконання Програми та реалізації послідовної державної економічної і соціальної політики очікується, що в 2017 році чисельність зайнятих економічною діяльністю осіб віком 15-70 років збільшиться до 21,4 млн. осіб, рівень безробіття осіб цієї вікової групи знизиться до 6,3%.

Головними напрямками стратегії розвитку ринку праці в Україні повинні стати: досягнення балансу між попитом і пропозицією робочої сили, створення нових робочих місць, вдосконалення механізмів працевлаштування найменш конкурентоспроможних верств населення, удосконалення системи моніторингу та прогнозування ситуації на ринку праці, забезпечення інформаційної підтримки суб'єктів малого підприємництва, зокрема з питань організації та провадження підприємницької діяльності, розроблення та виконання регіональних програм мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва, удосконалення правового, адміністративного і економічного механізму державного регулювання виробничих та соціально-трудових відносин з метою запобігання нелегальній (тіньовій) зайнятості населення, запровадження професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, які можуть опинитися або перебувають під загрозою звільнення за ініціативою роботодавців, продовжити практику державної підтримки особам старше 45 років отримання другої освіти за рахунок державних коштів, поширення практики стажування науково-педагогічних та педагогічних працівників, студентів, учнів вищих та професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях.

Виходячи із сучасних реалій, конкретні заходи щодо розвитку ринку праці повинні бути гнучкими та мати економічний та соціальний ефект, тому перспективи подальшого розвитку та вдосконалення ринку праці України пов'язані з підвищенням рівня зайнятості та зменшенням рівня безробіття. Для досягнення цієї мети потрібно сформулювати пріоритетні напрямки реформування ринку праці:

- вдосконалення системи оплати праці з метою відродження основних функцій заробітної плати. Створення мотиваційного потенціалу працівників за рахунок збільшення заробітної плати відповідно від професійних надбань працівників;
- збільшення попиту на робочу силу як з боку приватного так і з боку державного сектору економіки. Впровадження механізмів щодо працевлаштування випускників навчальних закладів: взаємодія роботодавців з професійно-технічними навчальними закладами, участь роботодавців у створенні сучасної навчально-виробничої бази, створення центрів перепідготовки та фахового навчання працівників;
- створення нових робочих місць через створення сприятливого інвестиційного режиму в країні для зарубіжних підприємств та за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу. Державна підтримка малого та середнього бізнесу, може бути досягнута за допомогою надання податкових канікул та пільгового кредитування українським виробникам або ж впровадження, так званих, “податкових канікул” терміном 3-5 років;
- удосконалення механізму застосування праці іноземців в Україні з метою запобігання їх нелегальній зайнятості;
- державна підтримка на ринку праці, може бути досягнута за рахунок надання субсидій на підвищення кваліфікації чи перепідготовку працівників, надання пільгових кредитів і податкових пільг для відкриття нових підприємств в проблемних регіонах;
- створення умов для працевлаштування молоді та випускників вищих навчальних закладів. Це можливо досягнути як за рахунок створення нових робочих місць, так і за рахунок зменшення кількості робітників, які досягли пенсійного віку;
- укладення двосторонніх міжнародних договорів про працевлаштування, соціальне та пенсійне забезпечення, приєднання до багатосторонніх міжнародних договорів у сфері трудової міграції.

Список літератури

1. Економічна активність населення за I півріччя 2015 року [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350796>
2. Гриневич Л.В, Чанкіна І.В. Формування напрямків розвитку ринку праці країни //Глобальні та національні проблеми економіки – 2015. – № 5. – С. 67–70.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.